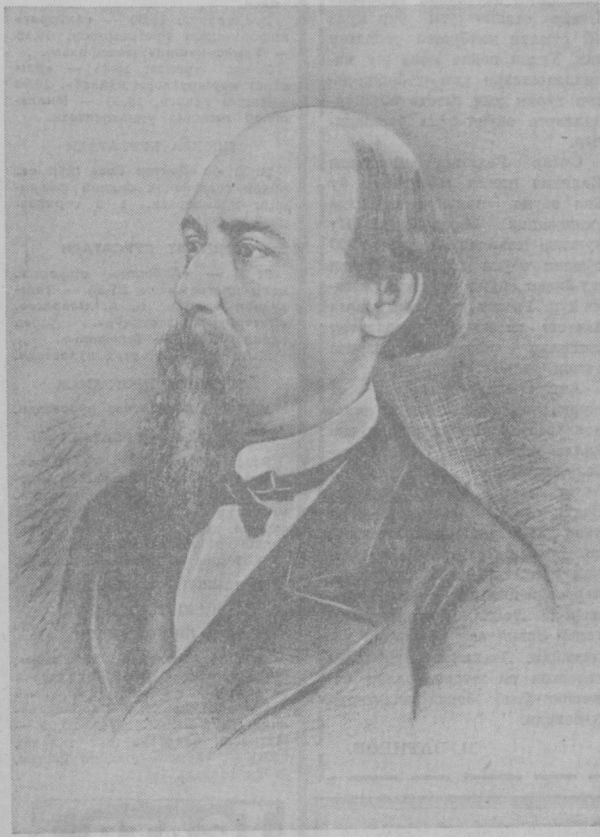

(Боши 1-бетда).

(TACC).

Н. А. НЕКРАСОВ туғилган куннинг 150 йиллигига

РУС ДАҲОСИ

лар», «Дехқон болалари», «Еремушканинг алласи», «Солдат ораси», «Орина», «Темир йул», «Қишлоқда меҳнатнинг энг оғир пайти» ва б. асарлари шу жиҳатдан ҳам характерлидир.

Н. А. Некрасовнинг асарлари чуқур ҳаётий кузатишлар, мушоҳадалар, давр ва замондорларнинг маънавий эҳтиёслари асосида, санъаткорнинг ақлуал проблемалари поэтик жавоби тарзида майдонга келган. У оддий халқ эригини, озодлигининг тоғмас кўчисин, «асрий ҳақиқатлар нарисин» сифатида шуқрат қозонди. Шоирнинг бутун ижодидати ижобий баъзилатлар «Россияда ним яхши яшайди» монументал асарида бирикди.

1861 йилда крепостной ҳуқуқ бекор қилинди. Аммо, деҳқонлар расман озодликка эга бўлсалар-да, аслида помешчинка қарам бўлиб қолавердилар. Бу реформа муносабати билан интеллигенция орасида табақаланиш яна бир бор намоён бўлди. Буржуа интеллигенция зўр бериб реформани мақтадилар, унинг асл моҳиятини хаспўшлаб кўрсатдилар. Халқ турмушидан, реформанинг ички «сирлар»идан келиб чиққан рус революцион-демократлари, илгор интеллигенция асари билан табирига эса бу тадбирнинг сохталлигини, деҳқонларнинг ҳаёти яна эскигча қолаверганлигини оша бошладилар.

Домро рус деҳқони таъдирига қизиққан, унинг хурсандчилигига ҳам, қайғу-аламига ҳам шерик бўлган, келажикга умид боғлаган Некрасов бу масалаларга бефарқ қарай олмас эди. Ана шу соҳалар ҳаётининг талаби, шоир қалбига поэма шаклида «сўру»нинг ташлади. Бу «сўру», ижодкорнинг қалб кўри билан «ниш уриб, барт ёди». Натияжада 60-йилларнинг гоёвий йўналиши билан уйғун, давр садоларига оҳангдор халқ оловисини яратганга муваффақ бўлди. Автор бу поэма устида 1863 йилдан то умирининг охиригача ишлади, аммо, поэман тугата олмади.

Шоир ўзининг энг аёғу орзуси, наф амри бўлган асарини охиригача етказо олмаганидан жуда қаттиқ қайғурди. Ўзини тўшагидега етган Некрасов «Менинг бирдан-бир изтиробим, қайғум, «Россияда ним яхши яшайди» поэмамини тугата олмаганидир»,— деган. Лекин, поэма ҳозирги ҳолида ҳам халқ ҳаётининг энг асосий томонларини қамраб олган. Шоир реформа, рус деҳқонининг бахти, келажик ҳақида оқин таърифи имониятидан маҳрум эди. Шоирнинг учун поэмаи етти деҳқоннинг сарғушаштлари асосига қуради.

Н. А. НЕКРАСОВ

ЕРЁМУШКА ҚЎШИҒИ

Хазил-хузил қила ол ҳар дам.
Гоҳ шод, гоҳи дардга қоршиқ.
Ҳаёт давом этар бепарво...
Эҳ, бу қўшқч ярама қўшқч,
— Кампир, менга бер обод!

«Ол, қадридон! Қарингиз сен!»
— Уткинчман! Шаҳарлик одам!
«Ма, ол тебрат! Орол олай

Давом эттир қўшқинини ҳам!»
— Қуйламадан бўлурми она.
Эҳ қўшқини қуйлай бу палла.
Бир қўшқини, фарқли, ягона:
«Алла болам, алла-ю, алла!»
Хушқўшқининг уруғларини —
Сепган ҳаёт оқилларини у —
Қарғаб ўтсин ақилларини
Они бўлсин эркатой мангу!

Қайнаб турган бу ҳаёт ичра
Тоша ҳаёт қони оқмади.
Чин инсолиқ кулмиди спира
Тоша диллар кулиб боқмади.
Бахтли бўлган, «Янги
куларнинг
Тўқинида тўлиб-тўлиб оқ.
Дек қирғач оққа удуғма,
Оқилларча боқмади мутлоқ.
Эркин ҳаёт зақиларига сен —
Овоз қалбни бағишла, аммо —
Инсолиқнинг интилиши.
Кўз нурига гов бўлма асло!
Улар билан бирга туғилдинг,
Улар номин:
Дўстлик,
Тенглик,
Хамда озолик!
Яшнаб кетар дил.

Уларни сен! Ҳаётининг ҳам —
Сўнгигача хизмат қил фақат,
Улар билан гузалдир олам,
Улар билан яшар муҳаббат!
Шунда она-Ватанингга сен
Туғиласан бўлиб чин фарзанд.
Шунда куллик ҳалқаси ичра —
Бўлмаганасан асло жангирбанд!
Туғилди шунда қадри
Ҳамда улкан меҳнатга инсон.
Қўнғилларга дом ҳорғинилар,
Сенга эса тугамас қувонч.

Ҳар нафратинг бўлса ҳақиқат,
Гар инсоннинг бўлса муқаддас,
Туғилат кира маънавий ёниб,
Халқинг билан олсан нафас!
Ва хоҳасан... Уйғонди шунда
Ва йинни бошлади ўзак.
Энага ҳам қўнғилди тез,
Қўлга олд болаи андан.
«Қоринг очин, энақол, гудак,
Алла болам, алла-ю алла».
Ва ўзининг қадим қўшқини
Бошлаб қолар кампир шу палла.

ТўЛҚИН таржимаси.

Тургунбой ХАЛИЛОВ.

ТошДУ ўқитувчиси.

ДУНЁ ОВОЗИ

ЧЕМ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

● ПОКИСТОН ВА ҲИНДИСТОН ҚЎШИНЛАРИ УРТАСИДАГИ КЕСКИН ЖАНГЛАР.
● ТЎҚНАШУВДА АВИАЦИЯ, ТАНКЛАР, ҲАРБИЙ ДЕНГИЗ КУЧЛАРИ ҚАТНАШМОҚДА.
● ПОКИСТОН ҚЎШИНЛАРИ ШАРҚИЙ ПОКИСТОН ПОЙТАХТИ ОСТАНАЛАРИДА МУДОФААГА УТДИЛАР.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА

НЬЮ-ЙОРК, 6 декабрь.

(ТАСС). Хавфсизлик кенгаши неча Ҳиндистон-Покистон чегарасидаги аҳолини муҳофизат қилишни давом эттирди. Бундан аввалги мажлисда Қўшма Штатлар билан ХХР тарафдорлиги билан бир томонлама позицияда турганилиги сабабли хавфсизлик кенгаши Ҳиндистон, ярим оролнинг вазиёти теъроқ нормаллаштиришга ёрдам берадиган бир қарорга кела олмади.

Совет делегацияси кенгаш мухофизатига резолюция лойиҳаси тақдим этди.

СССР вакили Я. А. Малик ўз нутқида шунинг таъкидладини, моқарорнинг энг асосий сабаби Покистон маъмуриятининг шарқий Покистон аҳолисини қисбатан қилётган террор натижасида янги қўлга келган вазиётидан иборатдир.

Я. А. Малик кенгашнинг эътиборин Ҳиндистон ярим оролнинг вазиёти кескинлашгани, муносабати билан СССР Ҳукумати қилган ҳамма ҳаракатлар шу районда тинчлигини сақлашга қаратилганлигига жалб этди. Совет Иттифоқи қон тўкишни ҳеч қачон қўймайди.

Шарқий Покистондаги аҳолининг унинг халқи қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳурматлаш асосида сиёсий бартараф этишни талаб қилади.

Овозга қўйиш вақтида ХХР вакили қарши овоз бериб, «Совет резолюцияси лойиҳаси қабул қилинмай қолди».

Шундан кейин хавфсизлик кенгашининг доимий аъзоси бўлмаган бир неча мамлакат вакиллари тақдим этган резолюция лойиҳаси овозга қўйилди. Бу лойиҳа авторлари аслида хавфсизлик кенгашидаги муайян кучларнинг таъйини остида, илгари тақдим этилган резолюцияси лойиҳасида бўлган наби шарқий Покистондаги аҳолини сиёсий бартараф қилиш масаласини четлаб ўтиб, ҳамма ишни Ҳиндистон ва Покистонга мувофиқ қилиб, уларни ўт очини тўхта-тиш ва қуролли кучларни олиб қириб кетиш чораларини қўришга даъват этилганлигига иборат қилиб қўйилган.

Бу қарорнинг қабул қилиниши қочоқлар масаласини ҳал этмай қолдиришни ва шарқий Покистоннинг тинч аҳолисини ўч олишни давом эттиришни билдирган бўлур эди. Совет Иттифоқи билан Поляна ана шу резолюция лойиҳасига қарши овоз берди.

ХХР делегацияси ўзининг резолюция лойиҳасини тақдим этди. Бу резолюцияда Ҳиндистон ҳукумати Покистонга қарши «қўнғуричилик фаолияти»

ва агрессия қилди деб айбланиди. Бу лойиҳа овозга қўйилди деб турган пайтда ХХР вакили яна маслаҳатлашувлар ўтказиш баҳосаси билан уни овозга қўйдирмади.

ХХР вакили ўз нутқларидан Совет Иттифоқининг тинчлик-севар сиёсати ва Ҳиндистон сиёсати тухмат қилиш учун фойдаланди. У шарқий Покистон миллий-озодлик ҳаракатида хуружлар қилди. 10 миллион кишидан иборат шарқий Покистон қочоқларининг қонли тақдирини унга мулкдо беради эканлигини Хитой делегациянинг нутқи кўрсатди.

Совет вакили Я. А. Малик ана шундай хуружларга зарба бериб, Хитой делегати БМТ дан тинчлигини мустахкамлашнинг жиддий масалаларини муҳофизат қилиш учун эмас, балки БМТда вуқудга келган вазиётидан антиимпериалистик кўраш сафарини бундан йилда фойдаланиб қолганига инти-лаётган империалистик кучларни мамун қилиш учун фойдаланмоқда, деди.

Хавфсизлик кенгаши делегациялар ўртасидаги маслаҳатлашувларни давом эттиришга ва янги мажлис ўтказишга қарор қилди. Мажлисининг қачон бўлиши кейинроқ белгиланади.

ҲИНДИСТОН ЯРИМ ОРОЛИДА УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

РАВАЛПИНДИ, 6 декабрь. (ТАСС). Покистон билан Ҳиндистон чегарасининг шарқий ва шарқий секторларида Покистон ва Ҳиндистон қўшинлари ўртасида шиддатли жанглар давом этмоқда. Ҳарбий қўмондонлик вазиётининг маълум қилишича, Қашмирда яраш қилиниши бўйлаб айниқса Чхамб ва Жхория бўйлаб ҳаракат қилётган Покистон қўшинлари Пунт шаҳри теъара-гига (Ҳиндистоннинг Жамму ва Кашмир штати) яқинлашди-лар. Покистон бўлималяри Амритсар секторига бир қанча қишлоқларни ишғол этди-лар.

Покистон ҳарбий ҳаво куч-лари Ҳиндистоннинг Амритсар, Патанқот, Сирса ва Агра-даги аэродромларига ҳамда ҳарбий объектларига ҳужум қилиди-лар. Покистон ҳарбий вакили Ҳиндистон кемалари Покистоннинг эминининг қўн-тирганилигини тасдиқлади.

ДЕХЛИ, 6 декабрь. (ТАСС). ПТИ агентлиги берган сўнги хабарларга қараганда, Ҳиндистон қўшинлари «Мукти бах-ни» отрядлари (озодлик куч-лари) билан бирга Шарқий Покистон пойтахти Даккага қараб ҳаракат қилмоқдалар. Ҳиндистон ҳукуматининг рас-мий вакили қарбда Жессор қуриш олинди ва Ҳиндистон қўшинлари ҳужуми давом эттирмоқдалар, деди. Шу ви-лоятнинг шимолида улар бир қанча пунктларни босиб олди-лар ва Жамалпур шаҳрига қараб ҳаракат қилмоқдалар. «Мукти бахнини» отрядлари Танги шаҳрига кирди-лар. Ви-лоятнинг шарқда Лақнам шаҳри районида жанглар бор-моқда. Ҳиндистон қўшинлари бу шаҳарни ишғол этди-лар.

Расмий вакилнинг баёноти-га қўра, Ҳинд қўшинлари Ра-жастхан штати секторига По-кистон қўшинларининг ҳужуми-ни қайтарди-лар. Ҳарбий инфор-мация агентликларининг хабар беришича, покистонликлар Ҳиндистоннинг ана шу штати-территориясига 24 километр масофага бостириб ишғолга муваффақ бўлиди-лар. Шу рай-онда Покистоннинг 23 такил мажмаидади. Ҳинд қўшинлари Лахордан жанубда Покистон чегарасидан ўтди-лар ва Бха-Менатар, Мухакан-Кидхани, Гози, Калжор ва Сарбу аҳо-ли пунктларига кирди-лар.

Рейтер агентлиги Деҳлидан берган хабарига қўра, қўш-инлари Карочи қомонга қараб ҳужум қилётганлигини тасдиқлади. Ҳиндистон рас-мий вакилнинг сўзига қара-ганда, Покистоннинг 4 брита-дан иборат қўшинларининг Жаму ва Кашмир штатига қи-лаётган ҳужуми тўхтагани.

Ҳиндистон ҳарбий ҳаво куч-лари Фарбс Покистоннинг Кар-очи, Равалпинди, Исламобод, Лайялпур, Пешовар ва Мул-тон шаҳарларидаги ҳарбий объектларига бомбарлаш таш-ла-ган. Шарқий Покистондаги Чинтагон ва Дакка шаҳарлари ҳам бомбардмон қилинган.

Америка экономикаси-да долларнинг деваль-ция қилиниши ва ип-сизлигининг ортини на-тижасида келиб чиққан оғир шароитдан фойда-ланган йирик капитал меҳнатчилар манфаат-ларида қаттиқ ҳужум қилмоқда.

(Газетадан)
— Қани бўл, жонги-нам, ахир сенинг қор-нини очу!

«Дейли, уорлд»дан олин-ган карикатура.

(ТАСС фотохроникаси).

ҲИНДИСТОН БАНГЛА ДЕШИНИ ТАНИДИ

ДЕХЛИ, 6 декабрь. (ТАСС). Ҳиндистон республикаси бугун Шарқий Покистондаги «Банг-ла Деш халқ демократик ҳу-куматини» таниди. Бош ми-нон парламенти буни расмий равишда эълон қилди.

И. Ганди Ҳиндистон билан Бангладеш ҳукуматлари ва халқлари эркинлик, демокра-тич манфаатлари йўлида бир-галликда ҳаракат қилди-лар. Ўз ўрталарида яхши қўнғил-лик муносабатлари ўрнатади-лар, деб таъкидлаб, Бангладеш халқи ва ҳукуматига хай-роқхонлик, маъадкорлик ва дўстлик туйғуларини нахор этди.

Бу воқеа, деди И. Ганди, миллий-озодлик ҳаракатлар тарихида муҳим босқич бош-лаганидан хабар беради ҳамда Осиёнинг ана шу рай-онда ва бутун дунёда тинч-лик, хавфсизликни, стабил-лик ва тараққиётни таъминлашга қўмаклашади.

▲ ХАНОЙ. Патер Лао агентлиги хабар беради: Лаос ватанпарварлари ноябрь ойда душман солдат ва офицерла-ридан бир мингдан кўпроқ ки-шини, шу жумладан қўлгаб Таиланд ёлланма аскарларини сафдан қирди-лар, душман-нинг 6 самолётини уриб ту-шири-лар, 7 ҳарбий машинаси-ни яқсон қилди-лар.

▲ ТОКИО. Япония Компар-тияси Марказий Комитети таъки сиебат масалалари бил-лаш туғулгануви қомитети-нинг раиси К. Уэда баёнот берди. Бу баёнотда Япония Компартияси Шарқий Поки-стон халқининг талабларини қўллаб-қувватлаётганлиги ва Ҳиндистон билан Покистон ўр-тасидаги урушнинг дарҳол тўхтатилиши зарурлигини таъ-кидлаётганлиги кўрсатилди. «Ахаката» газетаси ана шу ҳақда хабар қилди. Газета-нинг редакцион мақола-сида Покистон ҳарбий маъму-рлари Шарқий Покистонда ўткази-лаётган жазо чоралари қатъий қоралинади.

▲ МАДРИД. Бу ерда эълон қилинган маълумотларга қўра, Испанияда расмий рўйхатга олинган 254 минг ишсиз бор. Ноябрь ойда ишсиз кишилар-нинг сон ўтган йилнинг сен-тябрь ойиданги нисбатан 30 минг қўшган. Мадрид, Бар-селона, Малага, Севилья ва Сарагоса вилоятларида ишсиз-лар айниқса кўп.

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА

Яқинда маданият ходимлари ка-саба союзининг област конферен-цияси бўлиб ўтди. Унда маданият ходимлари касаба союзи Тошкент област комитетининг салкам икки йиллик фаолияти ҳақида област комитетининг раиси Ф. Ғуломов ҳисобот доклады қилди.

Доклад ва музокарада ишти-рок этган иштироклар шунинг таъкид-лашдики, касаба союзулари област комитети, корхоналар ва маданият муассасаларининг касаба союзи ташкилотлари партия ташкилотла-ри раҳбарлигида КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амал-га ошириш, коллективларнинг ишлаб чиқариш фаолиятини яхши-лаш, социалистик муносабатни аниқ олдириш, меҳнатчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ҳамда уларнинг куч-гайратини халқ хўжалик планларининг тўла ва ошириб бажарилишига сафар-бар этиш юзасидан кўпгина иш қилди-лар.

Ўз сафига 280 бошлангич таш-килот, 5 та шаҳар ва 11 та район касаба союзи комитетларини бир-лаштирган област касаба союзи комитети бу ташкилотлар ташаб-бусини қўллаб, фаолиятини яхши-лаш, уларга ишда амалий ёрдам беришга қаратилган қатор тад-бир-чораларни амалга оширди.

(МАДАНИЯТ ХОДИМЛАРИ КАСАБА СОЮЗИ ОБЛАСТ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН)

Шу туйғайли ҳам аксарият касаба союзи ташкилотларининг иш са-вийаси яхшиланди, уларнинг таш-килотчилик қобилияти анча ошди. Полиграфия саноати корхонала-ри, напиретлар, китоб савдоси ка-саба союзи ташкилотлари социали-стик муносабатни кенгайтириб, дав-лат планларининг муваффақиятли бажарилишига, ишчи-хизматчилар меҳнати ютуқларининг баракали бўлишига ўз ҳиссалари ни қўшди-лар. Кўнчилиқ кутубхона-лар, клублар, маданият уйлари-нинг иши анча яхшиланди. Област кинолаштириш ва кинопрокат бошқармаси ходимлари меҳнат-чиларга кино хизмати кўрсатиш-ни яхшилаш туйғайли давлат планларини муваффақиятли ба-жармоқдалар. Жўяларда иш мада-ниятини ошириш, меҳнатни муҳо-фаза қилиш, техника хавфсизли-гини таъминлаш ва меҳнат қону-ничилигига натиъий амал қилишга эътибор кўчатирилди.

Лекин бундай ютуқлар қатори област касаба союзи комитети, айрим шаҳар ва район ҳамда фаб-рика-заавд маҳаллий комитетлари ишда катта камчиликлар борлиги

конференцияда алоҳида қайд қи-либ ўтилди. Қўнчилиқ, кўнчилиқ касаба союзи ташкилотлари ўз нор-хона ва ташкилотлари фаолияти-ни яхшилаш, меҳнат унумдорли-гини ошириш ва нитизомни муста-ҳкамлаш, коллектив куч-гай-ратини халқ хўжалик планларини тўла ва ошириб бажаришга са-фарбар этиш билан боғлиқ бўл-ган масалалар билан ҳамон сўш шуғулланмоқдалар. Айрим корхо-наларда техника хавфсизлиги, са-ни тария нормаси ва меҳнат қо-нунчилиги қўпол равишда бузи-ляпти. Айниқса, қишлоқлардаги маданият-оқартув муассасалари ишда катта камчиликлар бор.

Доклад юзасидан музокара-ларда сўзга чиққан Ўзбекистон Ком-партияси Марказий Комитети напирети касаба союзи комитети-нинг раиси А. Мухамедов, офсет-босма фабрикасининг ретуршери Н. И. Кругов, Ангрэн шаҳар меҳмаохонасининг директори М. Ху-маров, Тошкент граммпланетия заводи касаба союзи комитетининг раиси Н. Кичаловлар КПСС XXIV съезди тарихий қарорлари-

дан руҳланган ўз корхоналари коллективларининг тўқиниччи беш йиллик биринчи йили плани-ни муваффақиятли бажариш йўли-даги ютуқлари ҳақида батафсил гапирди-лар.

Чирпик шаҳар кинотеатрлар ди-рекцияси директори М. Хамидия, Тошкентдаги Максим Горький номи маданият ва истироҳат бо-ғи директори А. Аганов, Хамза номи Ленин орденли академик драма театри артисти Т. Азизов ва бошқа уруқлар ўз нутқларида маданият-санъат ўқонлари меҳ-натчиларга хизмат кўрсатишни яхшилаш борасида қилётган иш-лари, бу соҳадаги ютуқлар ва кам-чиликлар ҳақида тўхталиди.

Конференцияда касаба союзла-ри област комитети ва ревизия комиссияси, маданият ходимлари касаба союзи IX республика кон-ференцияси ҳамда Тошкент об-ласт VII союзуларро конферен-циясиа делегатлар сайланди.

Янги сайланган маданият хо-димлари касаба союзи област ко-митетининг биринчи пленуми бў-либ ўтди. Унда ташкилий маса-лалар қўрилди. Ф. Ғуломов област касаба союзи комитетининг раиси қилиб сайланди.

